

КОНТРОЛНАТА ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ ЗА НАЦИОНАЛЕН СТРОИТЕЛЕН КОНТРОЛ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ – ВАЖНА ПРЕДПОСТАВКА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ТРАВМАТИЗМА НА РАБОТНАТА СИЛА В СТРОИТЕЛСТВОТО

Боян Хаджийски¹

THE CONTROL WORK OF THE NATIONAL CONSTRUCTION CONTROL DEPARTMENT REGARDING THE IMPLEMENTATION OF THE SAFETY AND HEALTH PLAN – AN IMPORTANT PREREQUISITE FOR THE REDUCTION OF WORKFORCE TRAM IN CONSTRUCTION

Boyan Hadghiyski¹

Abstract:

An attempt is made to link the work of the National Construction Control Department with stricter checks on the implementation of health and safety plans. For the last several years, according to the data available in the National Social Security Institute, are analyzed data on occupational diseases and the production traumatism in the construction sector of the national economy. Particular attention is paid to the fact that he is at the top six - seven places of production traumatism. In addition, the number of deaths is high, and the frequency and severity ratios of industrial trauma, as well as the resulting weight and frequency indices, are highlighted. This also points out the very large reflection of this problem in economic and social terms, as regards the level of labor utilization and management.

Keywords:

National Construction Control Department, Safety and Health Plan, Law on Spatial Planning, Industrial Traumatism, Disability.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Строителният сектор на националното стопанство е един от тези, където работната сила е изложена на сравнително по-висок риск от травматизъм. Макар този риск да не е сравним с нивото му при металургичната или химическата промишленост например, в строителството са отчетени дори смъртни случаи в резултат на различни видове инциденти при работния процес. Отделни сегменти на този сектор предполагат в хода на производствената дейност, различни по степен рискови видове строително-монтажни

¹ Боян Хаджийски, маг. инж. докторант, кат. „Организация и икономика на строителството“, Строителен факултет, УАСГ, бул. “Христо Смирненски” № 1, 1046 София, *e-mail*: bobbie_hadjiiski@abv.bg;

Boyan Hadghiyski, Eng. PhD student, Dept. “Construction Management and Economics”, Faculty of Structural Engineering, UACEG, 1 H. Smirnenski Blvd., 1046 Sofia, Bulgaria, *e-mail*: bobbie_hadjiiski@abv.bg.

работи и отделни производствени операции. Травматизмът в строителството зависи много и от мащабите на отделните негови съставни елементи. В жилищното строителство, където би следвало по-лесно да се спазват нормативните изисквания по отношение на безопасност и здраве на строителната площадка, инцидентите са сравнително повече например от тези в инфраструктурното строителство, макар в него условията да са значително по-тежки.

Част от основните причини за високият дял на травматизма в строителния сектор са:

- големият брой малки строителни организации (фирми), които развиват дейност в бранша, понякога дори на ръба на законоустановения начин;
- наблюдаващото се голямо текучество на работна сила. Недостигът на работна ръка се чувства все по-осезаемо във всички икономически отрасли, част от които е и строителният. Текущият нарастнал обем работа води до вариации в заплащането на труда и до поддържане на вакантни места за строителни и монтажни работи почти през целия жизнен цикъл на подобен род проекти. Забелязва се тенденция за все по-често „лавиране“ на групи работници заети в този сектор, от една строителна площадка във друга в преследване на интереси. Когато това се случва и за кратки срокове, често те не могат да се запознаят толкова бързо и добре със спецификата на конкретната строителна площадка – нейните рискови места и индивидуалност. Това не остава скрито за строителните фирми, но често водени от идеята за срочен и успешен край на проекта, са склонни на подобен род неоправдани компромиси;
- голям брой необразовани и необучени строителни работници се наемат на работа без да се отделят нужните ресурси за подготовката им вследствие на бързина на започване/приключване инвестиционния строителен проект. Разбира се, това е още едно следствие на текущата динамична ситуация на строителния сегмент у нас;
- условията на работа продиктувана от спецификата на по-голямата част от строителните и монтажни работи. Работа изложена на външни условия при различни атмосферни влияния неизменно води до повишен риск за безопасността и здравето на работника.

В хода на проектирането на различните видове обекти, на Плана за безопасност и здраве (ПБЗ) би следвало да се обръща достатъчно голямо внимание и да се разработва индивидуално и стриктно според изискванията на Наредба №2 от 22.03.2004г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи, която е издадена съвместно с Министерството на труда и социалната политика и Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Въпросът тук не се свежда до съдържанието на проекта по част ПБЗ, който е ясно регламентиран в наредбата. Не и до качествено му разработване, а до това колко реално той се спазва в хода на строителството. Именно за това, за да се предпази работната сила в строителството от производствен травматизъм, се налага външен контрол.

Един такъв вид контрол е регламентиран в Закона за устройство на територията (ЗУТ) чл.168, ал.1, т.4, който гласи, че лицето упражняващо строителен надзор носи отговорност за осъществяването на контрол относно спазването на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд в строителството. Като контролиращ и единствен орган над тях се явява Дирекция за национален строителен контрол (ДНСК) към Министерството на регионалното развитие и благоустройството. От качествените и обективни проверки в това отношение на ДНСК до голяма степен зависи и превантивната дейност по отношение на травматизма в строителството и най-вече предотвратяването на инциденти, завършващи със смъртни случаи.

2. ИЗЛОЖЕНИЕ

2.1. Нормативна уредба за безопасни условия на труд в строителството

Наредбата за минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд има широк обхват. На практика тя включва не само непосредственото изграждане на нови обекти, но и тяхната гаранционна и след гаранционна поддръжка и техническо обслужване, евентуални дейности по събаряне или разрушаване на стари сгради или тяхната консервация. Извън обхвата на наредбата остават дейностите свързани със строителството, които остават извън строителната площадка.

Наредбата се гради на редица нормативни актове по отношение на безопасни условия на труд и обхваща всички особености на строителната площадка. Необходимо е предварително да се оцени риска и от там да последват всички превантивни мерки за работната среда като цяло и за работната сила в нея. Самото приложение на наредбата обхваща проектирането и непосредственото изпълнение на строително-монтажни работи (СМР), но засяга и пожарната и аварийната безопасност, организацията на движение и сигнализацията, както и някои специфични видове работи като взривните, огневите и др. Всичко това се намира в тясна връзка с предписаните в инвестиционния проект мерки за опазване на околната среда и дейностите по реализацията им.

Основният елемент за практическата реализация на наредбата, придобиващи облик в Плана за безопасност и здраве са координаторите по безопасност и здраве по време на проектирането и на строителството, определени от Възложителя или упълномощено от него лице. Регламентирано е в чл.5 на Наредбата, че това може да бъде консултантът или друго правоспособно лице в зависимост от категоризацията на строежа. Техните задължения и дейности са ясно разписани, и крайна сметка определянето на такива координатори не освобождават от отговорност по отношение на спазването на мерките по безопасност и здраве на строителната площадка. Тази постановка има особена важност, тъй като са известни случаи, дори такива с фатален край, където са правени опити за размиване на отговорност. Също така е важно да се отбележи, че всички действия, свързани с безопасността на работната сила на строителната площадка се отнасят и до сигурността и протекцията на всички граждани преминаващи в близост до нея или евентуално посещаващи строежа. Информация за координаторите по безопасност и здраве се изписват задължително на информационната табела на строежа, която също е нормативен задължителен елемент от строителния процес. Два са основните моменти, които както в другите икономически сектори на националното ни стопанство, така и в строителния сектор са най-важни за ефективното използване на работната сила:

- нейната правилна организация водеща до увеличена производителност;
- протекцията от придобиването на професионални заболявания и трудови злополуки, особено на такива завършващи със смъртен случай.

2.2. Строителство - травматизъм - професионално заболяване - осигурени лица.

Трудно е да се получи точна статистика за травматизма в строителната индустрия, тъй като в нея има доста случаи на редица злополуки, които остават необявени и неразкрити. Това е така, главно защото е налице и друг свързан проблем – голяма част от работната сила е нерегламентирано заета в работния процес. Въпреки това, въпросът не бива да се оставя без внимание и най-малкото поне трябва тези наблюдавани случаи да се съпоставят със статистическите данни за страната като цяло.

Регламентацията за това, какво се съдържа в определението за професионално заболяване е дадена в чл.56 от Кодекса за социалното осигуряване (КСО). Там се казва, че професионална болест е заболяване, което е настъпило изключително или предимно под въздействието на вредните фактори на работната среда или на трудовия процес върху

организма и е включено в списъка на професионалните болести. Този списък е утвърден Министерски съвет по предложение на Министъра на здравеопазването. За професионална болест може да се признае и заболяване не включено в споменатия списък. За това обаче трябва надеждно да се удостовери, че това заболяване е причинено основно и пряко от обичайната трудова дейност на осигуреното лице. Това е причинило временна нетрудоспособност, трайно намалена трудоспособност или смърт на същото това лице. Веднага прави впечатление, че тук става въпрос за само за осигурено лице- визира се чл.4 от КСО. Тук възниква и въпроса в споменатата Статистическа система на Националния осигурителен институт (НОИ) дали са обхванати всички възможни случаи на заболявания. Системата е много подробна и надеждна. По-важно е обаче, че изрично е казано, че се наблюдават само случаи на осигурени лица по смисъла на чл.4 от КСО. От една страна това им дава определени права, което е благоприятно за тях, но от друга информацията не обхваща неосигурените лица, а такива в строителния бранш не са рядкост. Това е важен, но за сега много трудно разрешим въпрос, тъй като съществува наемане на работна сила без трудови договори, без те да имат социално и здравно осигуряване и евентуални здравословни проблеми и трудови инциденти не могат да бъдат отразени в действащата система.

В табл. 1 е посочена информация по този въпрос за страната като цяло, по отделни признаци и само за сектора строителство съгласно класификатора на дейностите. Най-важното, което е видно от тук е това, че признатите професионални болести в строителния сектор за посочения период не превишават средно 14%. Само за 2008г. има един особено нисък процент на относителния дял- около 4.3%. Разбира се, това трябва да се свърже с относителния дял на работната сила със сектора, но и той се движи в зависимост от икономическата конюнктура. Като цяло обаче, той не надвишава 9.5%- 10.5% от заетите в стопанството лица.

Въпреки, че и проблемът с професионалните заболявания в строителството, независимо от относително по-малките му мащаби, съвсем не бива да бъде подценяван, то другият проблем – травматизма в сектора е далеч по-голям и засягащ значителен брой работещи. На него трябва да се обърне голямо внимание и той има много съществено икономическо проявление, тъй като е свързан с възможностите на цялата система на социалното осигуряване. Отново тук ще става въпрос само за статистическите данни по отношение на осигурените лица по чл.4 от КСО, а както се изтъкна по-горе масово се наемат в сектора и неосигурени.

Не съществуват достоверни данни за размерите на това незаконно явление, но то поставя в рискована ситуация тези неосигурени лица, още повече, че в много случаи те са не само социално, но и здравно неосигурени.

В чл.55 на КСО ясно е регламентирано какво е трудова злополука. Това е всяко внезапно увреждане на здравето, станало по време или по повод на извършваната работа, както и при всяка работа извършвана в интерес на предприятието, когато това е причинило временна нетрудоспособност, трайно намалена трудоспособност или смърт. В същия член е казано, че трудова е злополуката, станала с осигуреното лице по чл.4 от КСО по време на обичайния път на отиване или връщане от работа, към мястото на получаване на възнаграждението си и др. Тези пояснения са наистина много съществени като показват, че осигуреното лице- работник е трайно ангажиран с работата си в предприятието не само в хода на самия производствен процес. Мероприятията по ЗБУТ обхващат и сигурността на преминаващите около строителната площадка, водачите на превозни средства, операторите на строителна механизация, както и на посетителите на строежа.

Таблица 1. Признати професионални болести в Република България (период 2009-2015 г.)

„ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ЕКСПОЗИЦИЯТА (ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ)“	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Професионални болести – общо за страната	116	41	29	14	15	22	28
До 1 година	-	1	1	-	-	-	-
Над 1 – до 3 години	-	-	-	-	1	-	1
Над 3 – до 5 години	-	1	1	-	-	1	-
Над 5 – до 10 години	-	4	2	2	2	1	6
Над 10 – до 20 години	-	17	10	5	3	5	7
Над 20 – до 30 години	-	15	10	5	6	13	12
Над 30 – до 40 години	-	3	5	2	3	1	2
Над 40 години	-	-	-	-	-	1	-
„ПОЛ“	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Професионални болести – общо за страната	116	41	29	14	15	22	28
Мъже	72	29	19	9	11	13	16
Жени	44	12	10	5	4	8	12
„ВЪЗРАСТ“ (ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Професионални болести – общо за страната	116	41	29	14	15	22	28
25 – 34 г.	-	-	-	1	1	1	-
35 – 44 г.	10	4	5	1	1	3	2
45 – 54 г.	46	12	11	5	8	5	13
55 – 64 г.	42	14	11	6	5	11	10
65 и повече	18	11	2	1	-	2	3
„КАТЕГОРИЯ ТРУД“	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Професионални болести – общо за страната	116	41	29	14	15	22	28
Първа	-	16	7	4	4	5	8
Втора	-	12	7	2	5	6	6
Трета	-	13	15	8	6	11	14
„ВИД НА РАБОТНОТО МЯСТО“	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Професионални болести – общо за страната	116	41	29	14	15	22	28
Постоянно	-	32	19	13	13	20	23
Непостоянно	-	9	10	1	2	2	5
„МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА РАБ. МЯСТО“	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Професионални болести – общо за страната	116	41	29	14	15	22	28
В помещение (на закрито)	-	18	20	11	10	15	16
На открито	-	7	3	1	2	2	2
Под земята	-	13	4	2	2	4	5
На височина	-	3	2	-	1	-	4
В органични и специфични пространства	-	-	-	-	-	1	1
СТРОИТЕЛСТВО- В КЛАСИФИКАТОРА (КИД – F)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Професионални болести – общо за страната	5	6	-	-	1	3	4
41 Строителство на сгради	2	-	-	-	-	-	2
42 Строителство на съоръжения	1	5	-	-	-	2	2
43 Специализирани строителни дейности	2	1	-	-	1	1	-

Трудовите злополуки, както е дадено определението им в чл.55, ал.1 от КСО, се проследяват статистически от Националния осигурителен институт (НОИ) ежегодно. Обработената информация, която е публична и можем да разполагаме с нея от една поредица от три години и то до 2015 г. Дори този сравнително ограничен информационен масив може да даде някаква, макар и сравнително ограничена представа за това изключително опасно за състоянието на работната сила в сектора явление, имащо тежки икономически последици за управляващите тази работна сила и за системата на социалното осигуряване като цяло.

Основният показател, който се следи е Коефициентът на честота – Кч. Той се определя като отношение от броя на трудовите злополуки на 1000 лица – наети общо и самоосигурени наети лица, защото при тях достоверността е по-надеждна. Същевременно във връзка с него се изчислява и Индекс на честота – Ич. Този индекс се определя като съотношение между броя на трудовите злополуки на един милион отработени човекочасове в съответния сектор на националното стопанство – също така като цяло и само за осигурените по чл.4 от КСО лица. Другият основен показател е Коефициентът на тежест – Кт. Той се определя като съотношение между броя на загубените в резултат на трудови злополуки по смисъла на чл.55 от КСО календарни дни на едни наето лице или само на едно осигурено лице. В пряка връзка с него е определения Индекс на тежест – Ит. Той се определя като съотношение на броя загубени календарни дни на един милион отработени човекочасове – тук също се сравнява общо и само за осигурени лица.

В табл. 2 са показани трудовите злополуки по показател – Кт по чл. 55 от КСО за 2015г. общо и само за осигурените лица по чл.4 от КСО. Строителството е на шесто място по стойност на Кт и е около това на добива на въглища, събиране на отпадъци и рециклиране. Стойността на Кт е 0,223 общо и 0,218 само за осигурените лица. За сравнение този показател е най-висок при добива на метални руди, производство на метали и водния транспорт.

Таблица 2. Трудови злополуки – 2015г. по показател Кт. Икономически дейности с най-голям коефициент на тежест (Кт) на трудовите злополуки по чл.55, ал.1 от КСО за 2015г .

	Общо	Само осигурени лица
За страната	0,098	0,081
07 Добив метални руди	0,623	0,623
24 Производство на основни метали	0,397	0,345
50 Воден транспорт	0,402	0,336
05 Добив на въглища	0,285	0,278
38 Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали	0,234	0,229
42 Строителство	0,223	0,218

В табл. 3 са показани трудовите злополуки за 2015 г. в икономическа дейност строителство по пол, вид и последици. Най-много са инцидентите при строителството на сгради – около 60 000 броя. Инцидентите с жени за тази отчетна година са само 4 общо и 2 с осигурени лица. При положение, че относителния дял на жените в структурата на работната сила в строителството е около 14,5% това не е голям брой на фона на 232 инцидента общо. От тях 19 са завършили със смърт (16 осигурени лица) и 9 с трайна инвалидност. Това обаче е съответно 8,2% и 3,2%, което считаме за неприемливо на фона на строгите предписания на плана за безопасност и здраве за всеки строителен обект. Прави също така впечатление, че инцидентите при строителството на съоръжения и при специализираните строителни дейности са съответно около 2,5 пъти и 4,5 пъти по-малко.

По отношение на трудовите злополуки общо и по чл. 55 от КСО е видно, че последните са 94% от всичките. Това донякъде показва, че системата на социалното осигуряване обхваща относително пълно този изключително важен проблем на сектора. Що се отнася до Коефициентът на честота, като отношение на броя на трудовите злополуки на 1000 заето лица, то той е със стойност 1,54 като цяло за този икономически сектор. При мъжете общо той е 1,74, като за жените е 0,19 или 9,32 пъти по-малко.

Таблица 3. Трудови злополуки – 2015 г. брой и показатели – при икономическа дейност строителство (F) съгласно Класификация на икономическите дейности – 2008 (КИД – 2008).

Наименование на позицията	Код по КИД – 2008г.	ПОЛ	Среден списъчен брой на осигурените лица	Трудови злополуки – 2015г.							
				Трудови злополуки (бр.)		в т.ч. трудови злополуки предизвикали: (бр.)				Коефициент на честота Кч	
						смърт		инвалидност			
				общо	по чл.55, ал.1 от КСО	общо	по чл.55, ал.1 от КСО	общо	по чл.55, ал.1 от КСО	общо	по чл.55, ал.1 от КСО
Строителство	F	Мъже	131226	232	219	19	16	9	9	1,77	1,67
		Жени	21526	4	2					0,19	0,09
		Общо	152752	236	221	19	16	9	9	1,54	1,45
Строителство на сгради	41	Мъже	51824	83	73	5	4	3	3	1,60	1,41
		Жени	8814	2	1					0,23	0,11
		Общо	60638	85	74	5	4	3	3	1,40	1,22
Строителство на съоръжения	42	Мъже	41423	96	94	9	7	3	3	2,32	2,27
		Жени	6333	2	1					0,32	0,16
		Общо	47756	98	95	9	7	3	3	2,05	1,99
Специализирани строителни дейности	43	Мъже	37979	53	52	5	5	3	3	1,40	1,37
		Жени	6379								
		Общо	44358	53	52	5	5	3	3	1,19	1,17

2.3. Ролята на Дирекцията за национален строителен контрол при спазването на безопасни условия на труд на строителните площадки

Травматизмът във всички сектори на националното стопанство като цяло и в частност в строителния му сектор е явление недопустимо от икономическа, здравна и социална гледна точка. Неговите последици, особено когато това е завършвало със смъртни случаи са абсолютно неприемливи, както за отделните стопански субекти в сектора, така и за самата работна сила. Механизмите на предотвратяването са много, на различните етапи на реализацията на строителните обекти, но ролята на ДНСК е много голяма. Плановите проверки във всяко едно отношение, както и целевите такива имат важна превантивна функция. Те играят дисциплинираща и превантивна роля. За това на ДНСК са дадени широки законови пълномощия съгласно Закона за устройство на територията.

Основните правомощията на ДНСК са регламентирани в чл. 156, чл.158, чл.168, чл. 221, чл.222, чл.224, чл.225, чл.238 и чл. 239 от Закона за устройство на територията. Тези правомощия включват и контрола по отношение на плановете за безопасност и здраве и съответните форми на въздействие при констатирани нарушения.

Свидетели сме на ръст на строителния сектор, които не е основно обвързан с обществени поръчки, през последните години. Демографската криза обхванала страната ни, която най-отчетливо показва своите размери именно в тези години, поради по-голямото търсене на работна ръка в строителството, довеждат до повишен риск от производствен травматизъм. Строителните фирми за да продължат да съществуват като се опитат да отговорят на условията на текущата икономическа обстановка, подценяват управлението на човешките ресурси заети пряко в строителните и монтажните работи. Масово се наемат необучени и нискоквалифицирани кадри, които в повечето случаи биват използвани дори и без трудови договори. Със сигурност, ако разполагаме със статистически данни от НОИ относно травматизма за 2016г., 2017г. то ще отчетем тенденция на увеличаване на процента инциденти, които въпреки по-големият темп на строителство не е обоснован.

Важно е, че контролен орган като ДНСК не остава чужд за тези процеси и се опитва чрез всички законови способности да контролира строителните процеси така, че да се получава качествен продукт от него и най-важното да опази здравето и живота на хората заети в него и експлоатирани продукта му.

Във връзка с констатирани нарушения при обезопасяването на строежи Началникът на Дирекцията за национален строителен контрол на 28.11.2017г. издава заповед до всички началници на Регионални отдели „Национален строителен контрол“ на територията на цялата страна да бъдат извършени проверки по отношение законосъобразността на одобрените плановете за безопасност и здраве и проверки на място на започнатите, но невъведени в експлоатация строежи от всички категории. Заповедта указва при констатиране на недостатъчно обезопасяване да бъдат дадени предписания на отговорните участници в строителния процес за предприемане в най-кратки срокове на всички допустими конкретни мерки за допълнително обезопасяване – поставяне на предпазни мрежи по фасадите, изграждане на пешеходни проходи и навеси, монтиране на обезопасителни заграждения при отворите на шахти и стълбища, укрепване на строителни огради. При констатиране на допуснати нарушения от страна на отговорните участници в строителството незабавно ще бъдат налагани глоби или имуществени санкции по реда на Закона за нарушенията и наказанията и Закона за устройство на територията. Разпоредено е техническите органи към общинските администрации, независимо от категорията на строежа, да извършват превантивен контрол, свързан с достъпа и външния вид на строителните им ограждения. Задължително е на строителните предпазни огради на строежите да е разположена информационна табела, в която изрично да е упоменато отговорника за безопасност, здраве и охрана на труда.

Тази заповед цели повишена бдителност откъм ДНСК, която чрез незабавните и ежедневни проверки на място на строежите да рефлектират върху строителните и надзорните фирми.

При проверките от длъжностните лица на ДНСК се извършва обстоен преглед на Плана за безопасност и здраве на конкретният строеж. Обръща се внимание не само дали такава проектна част е налична за строежа, но дали тя е заверена и кога от съответната районна администрация издала разрешението за строеж. Проверява се дали текстовата част отговаря на графичната. При констатирана цялост и вярност на Плана за безопасност и здраве се пристъпва към проверка дали предписаните мерки и организация в него са приложени действително на строителната площадка. Основни моменти тук не търпящи компромиси са наличието на информационна табела и пълнотата и спрямо Наредба № 2 от

22 март 2004г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи, дали е монтирана предпазната ограда, регламентиран ли е вход/изхода на строителната площадка, съответстват ли повдигателните устройства и кранове и регламентирана ли е работата с тях във височина, обезопасен ли е строежа спрямо строително-монтажните работи, които се извършват към момента и мерки за предотвратяване на опасности при изпълнението им и други.

Зачестеното и масирано присъствие на ДНСК на строежите във връзка с тази заповед със сигурност ще повишат вниманието на всички заети в този сектор. Наказанията при констатирани нарушения пък ще затвърдят твърдата политика на държавния контролен орган относно здравето на хората. Без съмнения това е една от многото правилни стъпки на държавата за повишена бдителност при изпълнение на строителството, което ще доведе до повишено качество на готовата продукция и до намелени показатели на производствения травматизъм.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Строителния сектор на националното стопанство и неговите основни сегменти създават обичайно, с известна флуктоация през годините, около 9,0%-9,5% до 10,5%-11,0% от brutния вътрешен продукт (БВП) на страната ни. В този сектор е заета, най-общо казано, около една десета част от работната сила в цялото национално стопанство. В него травматизмът се намира на едно от предните места – през последните години между шести и седмо. Не малък е и броя на инцидентите завършили със смъртни случаи. Една важна задача е това явление да се сведе до относително по-малки мащаби, а смъртните инциденти да се избегнат изцяло. Тази задача трябва да бъде равно разпределена между различните участници в строителния процес под строгия контрол на държавата. Умелото управление на работната сила, което се основава на правилния избор е предпоставка за ниски нива на риск от травми при изпълнение на трудовите задължения. Съществува и достатъчно солидна законова база за контрол на дейностите по ЗБУТ, а на ДНСК са дадени широки правомощия в тази област. Обществото има пълното основание да очаква още по-сериозни превантивни мерки в това отношение и като цяло за строително-инвестиционният процес реализиращ се в рамките на страната ни. По отношение на държавните контролни органи заети със съблюдаването на приложимостта на нормативната уредба свързана с безопасните условия на труд и здраве в строителството и на строителните организации развиващи дейност в текущата динамична икономическа обстановка са налице следните препоръки и предложения:

- Относно наемането на работна сила от строителните фирми заети пряко в изпълнението на строителните и монтажни работи, да не правят компромис с прякото наемане на необразовани и необучени кадри, без да отделят нужното време и средства за професионалната им подготовка. Често тези компромиси са съпроводени и с нерегламентираното пребиване на същите кадри на строителните площадки. Подобен род изпълнения са рискови за безопасността и здравето на строителния работник и са в ущърб и на коректното отчитане на статистическите данни за травматизма и професионалните злополуки в сектора;
- Относно проектантите на Планове за безопасност и здраве – да не омаловажават тази неизменна част от инвестиционното проектиране. Често за се наблюдава тази проектна част да бива „претупвана“, само защото е законово регламентирана част от инвестиционното проектиране. При строителството на жилищни сгради и не само не са единични случаите, на които на сходни по тип сгради са проектирани идентични Планове за безопасност и здраве, без да е съобразена конкретната индивидуална специфика на всеки строеж. Именно поради тази причина и голяма

част от строителните фирми не обръщат голямо внимание на тях и налагат своя организация на строителната площадка, която в повечето случаи се оказва по-надеждната и сигурно от тази предложена в Плана за безопасност и здраве;

- Относно проверките на държавните контролни органи, в това число и Дирекцията за национален строителен контрол – да продължават с честите си проверки на място по отношение на прилагането на мерките в Плановите за безопасност и здраве на строителните площадки. Тези проверки дори трябва да бъдат не отделни, а съвместни с другите държавни контролни органи по отношение на безопасността на труда. Освен за проверка на наличието на законно регламентиран и приложен План за безопасност и здраве на строителната площадка, да следят и за реалната им приложимост и за пропуски при одобряването им като част от инвестиционното проектиране. При констатирани разминавания в мерките и организацията на Плановите за безопасност и здраве да се правят незабавни предписания за изпълнение и да се търси отговорност на лицата и институциите допуснали ги.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Попиванов Х., Л. Хрисчев, Нормативно осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при строителната дейност в България. Сборник с доклади на 1-ва Международна научна конференция “Образование, наука, иновации”, ЕПУ, 9-10 Юни 2011, Перник, България, 2011.
- [2] МТСП, МРРБ, Наредба №2 от 22.03.2004г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи, Обн., ДВ, бр. 37 от 2004 г.; попр., бр. 98 от 2004 г.; изм., бр. 102 от 2006 г.
- [3] МРРБ, Закон за устройство на територията, Изм. и Доп. ДВ, бр. 13 от 07.02.2017 г.
- [4] НОИ, Кодекс за социално осигуряване, Загл. изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.
- [5] НОИ, Статистическа информация за трудовите злополуки през 2015г, <http://www.noi.bg/aboutbg/st/statistic/304-tzpb/infotz>.
- [6] ДНСК, Започват проверки за обезопасяване на строежите, <http://www.dnsk.mrrb.government.bg/UI/Home.aspx?0ZKDwUgLUJr%2fs0Bjj%2fr12JEQVEkQQm%2bH4xeG%2fyG5%2b3P4GFM5F2FK1IaRmkmG4hL>